

Γενικά Θέματα

Η δημοσιογραφία στον 21ο αιώνα

Νίκος Μόσχοβος

Μέντορας ΑΛΛΗΛΟΝ για Επιχειρηματικότητα και Σταδιοδρομία

Δημοσιογράφος-Συγγραφέας

[Nikos Moschovos | LinkedIn](#)

Περίληψη

Στον 21ο αιώνα αντιμετωπίζει η δημοσιογραφία πολλές και συγκεκριμένες προκλήσεις μαζί με ευκαιρίες, που αλλάζουν άρδην την υφή, το περιεχόμενο, την επαγγελματική διάσταση και τη μορφή της. Το κύριο ερώτημα, που τίθεται μέσα από τις συνεχιζόμενες τεχνολογικές εξελίξεις, που συντελούνται σε αυτό τον αιώνα, είναι το εξής:

Ποιος θα είναι ο ρόλος της δημοσιογραφίας και των ειδικοτήτων παραγωγής ειδησεογραφικού περιεχομένου σε έναν αιώνα, που «γεννιούνται» η τεχνητή νοημοσύνη, το περιβάλλον της τρισδιάστατης εικονικής πραγματικότητας «Metaverse» και η ανθρωπότητα «έρχεται» αντιμέτωπη με τα οικουμενικά ζητήματα, που αφορούν στην επιβίωσή της.

Το άρθρο ετούτο αποτελεί μια πρώτη προσπάθεια «ιχνηλάτησης» του μέλλοντος του δημοσιογραφικού επαγγέλματος- λειτουργήματος και των προοπτικών- προκλήσεων, που αντιμετωπίζουν ή θα αντιμετωπίσουν οι νέες-νέοι δημοσιογράφοι.

Εντός του 21ου αιώνα έχει κληθεί ή καλείται η δημοσιογραφία να «πορευτεί» και να αναπτυχθεί, έχοντας υπόψη ότι:

1.Τη συνεχή ανάπτυξη και χρήση της τεχνητής νοημοσύνης στο τομέα της παρα-

γωγής ειδησεογραφικού υλικού.

2.Τη συνεχόμενη μετάβαση από το έντυπο δημοσιογραφικό περιεχόμενο στο αντίστοιχο οπτικό σε χώρο πέραν του τηλεοπτικού και δη του διαδικτύου ή της εικονικής πραγματικότητας.

3.Την εμφάνιση νέων τομέων απασχόλησης(π.χ. της διαφημιστικής δημοσιογραφίας ή δημοσιογραφίας «ετικέτας», του ρεπόρτερ εξόρυξης δεδομένων, του προσωπικού παρουσιαστή ειδήσεων, των ελεγκτών των άρθρων, τα οποία παράγονται μέσω της τεχνητής νοημοσύνης).

4. Τη σημασία της σφαιρικής κάλυψης των παγκόσμιων ανθρωπιστικών ζητημάτων, που καλείται να λύσει η υδρόγειος (κλιματική αλλαγή, μετανάστευση, πανδημίες κ.ά.).

Ήδη η τεχνητή νοημοσύνη επιφέρει ραγδαίες αλλαγές στο τρόπο της παραγωγής ειδησεογραφικού υλικού και χρησιμοποιείται ήδη στο χώρο από τη News Corp, η οποία

μέσω αυτής αναρτά 3.000 ειδήσεις την εβδομάδα στην Αυστραλία, όπως αναφέρει η Βρετανική εφημερίδα «The Guardian».

Ωστόσο, πολλά παραγόμενα κείμενα εκ μέρους της τεχνητής νοημοσύνης εμπιρεύουν αρκετά λάθη, διάφορες συντακτικές ελλείψεις ή και μη διασταυρωμένες ειδήσεις. Αυτά μπορεί να τα ελέγξει και να τα διορθώσει μόνον ένας ή μια

δημοσιογράφος ιδίως στους τομείς της επαλήθευσης, καθώς και της διασταύρωσης των ειδήσεων.

Έτσι, «γεννήθηκαν» οι δημοσιογραφικές ειδικότητες του «Επαληθευτή Ειδήσεων» και του «δημοσιογράφου-διορθωτή κειμένων παραγόμενων από τη τεχνητή νοημοσύνη». Η πρώτη από αυτές υφίσταται ήδη κι αναπτύσσεται συνεχώς μετά και από την εξάπλωση της παραπληροφόρησης (Fake News), η οποία αναπτύχθηκε κατά τη διάρκεια των τελευταίων ετών στα πεδία της πολιτικής (εκλογές σε διάφορες χώρες) και της ιατρικής (πανδημία). Η δεύτερη είναι μια νέα ειδικότητα, που προήλθε από την ανάγκη της διόρθωσης, της σύνταξης με δομημένο δημοσιογραφικό λόγο και της επαλήθευσης των στοιχείων επικαιρότητας στα ειδησεογραφικά κείμενα, που παράγει η τεχνητή νοημοσύνη,

Είναι μια ειδικότητα, η οποία αναμένεται να αναπτυχθεί παραπέρα λόγω της χρήσης των εργαλείων της Τεχνητής Νοημοσύνης. Η χρήση συστημάτων, όπως είναι το «Genesis» της Google (σ.σ. τεχνολογικός βοηθός για δημοσιογράφους) από τη μια μπορούν να βοηθήσουν στις επιμέρους εργασίες της παραγωγής ειδησεογραφικού έργου και από την άλλη δε μπορούν να εμπεριέχουν τη προσωπική «ανθρώπινη νότα», που εμπεριέχουν πολλά κείμενα των ρεπόρτερ ή των αρθρογράφων. Ωστόσο, το ChatGPT ήδη φαίνεται πως μπορεί να βοηθήσει τους/τις δημοσιογράφους στη σύνταξη προπλάσμάτων άρθρων, μικρών κειμένων για email κι άλλων επιμέρους εργασιών.

Στο τομέα του ελέγχου και της τήρησης της δημοσιογραφικής δεοντολογίας θα πρέπει να πρωτοστατήσουν παγκόσμια-περιφερειακά-τοπικά οι ίδιες οι ενώσεις συντακτών με τη δημιουργία επιτροπών και δράσεων, με στόχο και σκοπό να παραμείνει «κυρίαρχος» ο ρόλος των δημοσιογράφων και του ανθρώπινου ελέγχου στο παραγόμενο ειδησεογραφικό υλικό μέσα από τη χρήση της τεχνητής νοημοσύνης. Απαραίτητη στο πεδίο αυτό είναι συνεργασία των δημοσιογράφων με τους προγραμματιστές.

Σε ότι αφορά στη μετάβαση από το έντυπο δημοσιογραφικό περιεχόμενο στο αντίστοιχο οπτικό αναμένεται με τη χρήση της εικονικής πραγματικότητας και του

«metaverse» να αναπτυχθεί περαιτέρω η τρισδιάστατη απεικόνιση μιας οποιαδήποτε τοποθεσίας, όπου συνέβη ένα συμβάν ή γεγονός, που αποτελεί είδηση.

Η εξελισσόμενη τεχνολογία στους τομείς της τηλεόρασης και του κινηματογράφου (γραφικά, εφέ, οπτική απεικόνιση) αποτελεί ήδη το «πρόπλασμα» για τη τρισδιάστατη απεικόνιση μιας οποιαδήποτε είδησης. Ωστόσο, η συγκεκριμένη τεχνολογική εξέλιξη θα «φέρει» θετικά και αρνητικά στοιχεία στο δημοσιογραφικό επάγγελμα-λειτουργήμα.

Από τη μια πλευρά, η τρισδιάστατη απεικόνιση της είδησης θα δημιουργήσει μια σειρά νέων δημοσιογραφικών ειδικοτήτων μέσα από τις ανάγκες που θα δημιουργηθούν. Από την άλλη πλευρά, ελλοχεύει ο κίνδυνος της αλλοίωσης της τρισδιάστατης απεικόνισης της είδησης, αν δεν εφαρμοστεί ο απαραίτητος ανθρώπινος έλεγχος από τους επαγγελματίες δημοσιογράφους.

Το τοπίο στο χώρο των μέσων μαζικής ενημέρωσης μεταβάλλεται συνεχώς εντός του 21ου αιώνα, όπου λόγω των αναγκών της αγοράς και της κυριαρχίας της τεχνολογικής επικοινωνίας (διαδίκτυο-κινητή τηλεφωνία εμφανίστηκαν ή θα εμφανιστούν νέοι τομείς απασχόλησης στο δημοσιογραφικό επάγγελμα-λειτουργήμα.

Η ανάδειξη των Youtubers και των χρηστών του TikTok διαμορφώνει ήδη την εικόνα του προσωπικού παρουσιαστή ειδήσεων σε ανθρώπινη μορφή ή εικονικών μορφών με τη χρήση της τεχνητής νοημοσύνης.

Η εξέλιξη αυτή θα «οδηγήσει» στη παρουσίαση πλέον εξειδικευμένου οπτικού ειδησεογραφικού περιεχομένου, που θα απευθύνεται στις ανάγκες ενός μόνον ατόμου ή μιας κοινωνικής ομάδας.

Σε αυτό το πλαίσιο αναμένεται η μετεξέλιξη των εξειδικευμένων ειδησεογραφικών ιστοσελίδων, που παρουσιάζουν επιμέρους περιεχόμενο για συγκεκριμένο κοινό. Πρόκειται για μια μετεξέλιξη, που θα δίνει έμφαση στην οπτική τρισδιάστατη αναπαράσταση των επίκαιρων γεγονότων και στις ιδιαίτερες ανάγκες για προσωπική ενημέρωση και τις οποίες θα θέτει το ίδιο το άτομο.

Συνάμα, θα αποκτήσουν βαρύνουσα σημασία οι δημοσιογραφικές ειδικότητες

του Επαληθευτή Ειδήσεων και του ελεγκτή των άρθρων, που παράγει ήδη η τεχνητή νοημοσύνη.

Κοινώς, με τις δυο συγκεκριμένες ειδικότητες θα «έρθουν ξανά στο προσκήνιο» οι εξής δύο βασικές αρχές της δημοσιογραφίας:

1. Η επαλήθευση-διασταύρωση των ειδήσεων από δυο τουλάχιστον «πηγές».

2. Η καλή συντακτική επιμέλεια των παραγόμενων άρθρων και ειδήσεων, που αποτελεί ένα από τα προσόντα και τις δεξιότητες των καλών δημοσιογράφων.

Παράλληλα, η παραπέρα εξάπλωση του διαδικτύου, το οποίο ήδη έχει υπερκεράσει το έντυπο δημοσιογραφικό περιεχόμενο μαζί με την έντονη ανάγκη για τη προστασία των δεδομένων, θα κάνει συνέχεια πιο δύσκολο τον εντοπισμό και την «άντληση πηγών» μέσα από το παγκόσμιο ιστό.

Δημιουργείται, έτσι, η ανάγκη στα μέσα μαζικής ενημέρωσης για καλά καταρτισμένους ρεπόρτερ εξόρυξης δεδομένων, οι οποίοι θα ξέρουν από γλώσσα ή γλώσσες προγραμματισμού, κρυπτογραφία και ανάλυσης των στοιχείων, που εμπεριέχονται σε κωδικοποιημένο περιεχόμενο στο διαδίκτυο. Η δημοσιογραφική αυτή ειδικότητα ήδη υφίσταται και θεωρείται ότι μπορεί να δώσει πολλές νέες θέσεις εργασίας.

Μεγάλη σημασία για την εξέλιξη της δημοσιογραφίας στον 21ο θα έχει και σφαιρική ειδησεογραφική κάλυψη των παγκόσμιων ανθρωπιστικών ζητημάτων, που καλείται να λύσει η υδρόγειος (κλιματική αλλαγή, μετανάστευση, πανδημίες κ.ά.).

Άλλωστε, Η καθηγήτρια Διεθνούς Μετανάστευσης του Georgetown University των Η.Π.Α., Elizabeth Ferris, θεωρεί πως και τα ίδια τα μέσα μαζικής ενημέρωσης έχουν καταστεί πλέον φορείς του διεθνούς ανθρωπιστικού συστήματος.

Μέσα στον αναδυόμενο κυκεώνα των προβλημάτων, που θα αντιμετωπίσει η ανθρωπότητα στον 21ο αιώνα θα κληθούν οι άνθρωποι των μέσων μαζικής ενημέρωσης κι επικοινωνίας να δημιουργήσουν εκείνα τα ειδησεογραφικά δίκτυα, με τα οποία θα προταθεί το ανθρωπιστικό στοιχείο και θα μειωθεί η ένταση του συγκινησιακού φορτίου, που μεταφέρεται μέσα από τα νέα ή τις ειδήσεις.

Ως ένα βαθμό υφίσταται αυτή η τάση

και σήμερα, αλλά η επιστημονική έρευνα κατέδειξε πως χρειάζονται περισσότερα ανθρωπιστικά ειδησεογραφικά δίκτυα, ώστε να πιεστεί και η εξουσία να προβεί σε ενέργειες. Το μέλλον των Μ.Μ.Ε. βρίσκεται ως ένα βαθμό στο πως θα προβάλλουν τα ανθρωπιστικά ζητήματα μέσα από το τομέα της «ανθρωπιστικής» δημοσιογραφίας, ο οποίος ήδη υπάρχει και εξελίσσεται διαρκώς.

Αυτές είναι οι προοπτικές και οι προκλήσεις, που αντιμετωπίζουν ή καλούνται να αντιμετωπίσουν οι νέες-νέοι δημοσιογράφοι μέσα στον 21ο αιώνα.

Ωστόσο, πριν να εξειδικευτούν οι ίδιες-ίδιοι θα πρέπει να ξέρουν καλά και να εφαρμόζουν άριστα τα βασικά της δημοσιογραφίας, τα οποία μαθαίνονται και αφομοιώνονται μόνο μέσα από την εμπειρία και τη θητεία σε ένα έντυπο μέσο μαζικής ενημέρωσης (σ.σ. την εφημερίδα κυρίως ή ένα περιοδικό). Η εκμάθηση των βασικών στοιχείων της δημοσιογραφίας είναι η απαραίτητη προϋπόθεση για να μπορέσουν μετά να αποδώσουν οι νέες-νέοι δημοσιογράφοι στις νέες ειδικότητες, που απαιτούν μια σειρά τεχνολογικών εξειδικεύσεων και δεξιοτήτων.

Θα πρέπει, δηλαδή, οι νέες-νέοι δημοσιογράφοι να μάθουν καλά πρώτα καλά τα βασικά στοιχεία της δημοσιογραφίας από έμπειρους δημοσιογράφους, που έχουν θητεύσει επί χρόνια στον έντυπο τύπο. Συγχρόνως ή και μετά θα πρέπει οι ίδιες-ίδιοι να αποκομίσουν την απαραίτητη ακαδημαϊκή εξειδίκευση, που θα τους δώσει το τεχνολογικό υπόβαθρο, το οποίο καθίσταται εξίσου απαραίτητο για την άσκηση της δημοσιογραφίας στον 21ο αιώνα.

Άλλωστε, δεν αποκλείεται η εξέλιξη της τεχνολογίας και της πληροφορικής να δημιουργήσει κι άλλες νέες ειδικότητες στο χώρο της δημοσιογραφίας, η οποία διαρκώς θα εξελίσσεται μέσα στο συνεχώς μεταβαλλόμενο περιβάλλον. Για τις νέες και τις νέες δημοσιογράφους «ανοίγεται» ένα «δύσκολο» μονοπάτι μέσα στον 21ο αιώνα, αλλά το μέλλον τους ανήκει. Αρκεί να «αδράξουν την ημέρα» και να τολμήσουν, γιατί το αύριο είναι κίολας εδώ.